

Справа «Бакс проти Люксембургу» (“Backes v. Luxemburg”)

У рішенні, ухваленому 8 липня 2008 року у справі *«Бакс проти Люксембургу»*, Суд постановив, що:

- не було порушено ст. 10 Конвенції;
- не було порушено ч. 1 ст. 6 Конвенції.

Обставини справи

Заявник Ернест Бакс є громадянином Люксембургу, народився 1946 року і проживає у м. Бех-Клейнмахер (Люксембург).

Заявник – колишній виконавчий директор компанії “Clearstream” – є співавтором книги «Розкриття». Її було опубліковано у березні 2001 року і розповсюджено у Люксембурзі, Франції та Бельгії. З огляду на позицію заявника, книга викликала міжнародне занепокоєння, оскільки вона викривала незаконну діяльність міжнародної клірингової системи під проводом групи “Clearstream” у книзі йшлося про багатьох відомих особистостей з фінансового світу.

Одна зі зносок у цій книзі містила певну інформацію стосовно п. Н.С. – юриста за фахом. Це було чотири окремих твердження:

«Відомо, що п. Н.С. підтримував зв’язки з п. М.С. та п. Р.С. – колишніми банкірами, перший з яких працював на мафію, а другий обслуговував потреби Ватикану. Його підозрювали у налагодженні контактів із представниками організованої злочинності за кордоном, зокрема у США. Він також зберігав чудові особисті стосунки з п. Г.А., які зав’язалися ще у часи, коли п. Н.С. був головою Європейської асоціації християнсько-демократичної студентської молоді. Будучи Великим магістром головного відділення Масонської ложі в Люксембурзі, він відповідав за прийняття п. Р.С. до її лав».

У квітні 2001 року стосовно заявника було розпочато у суді розгляд кримінальної справи за звинуваченням його у поширенні неправдивих

відомостей або в наклепі чи образі. Предметом судової оцінки стали чотири вищенаведених твердження. Заявника було визнано винним у заподіянні образи, однак відповідальність стосувалась лише одного з тверджень, а саме: «Н.С. підозрювали у налагодженні контактів з представниками організованої злочинності, зокрема у США». Заявника було зобов'язано сплатити штраф у розмірі 1500 євро та символічну плату у розмірі 1 євро для компенсації моральної шкоди, якої зазнав п. Н.С.

Ані апеляційна скарга заявника, ані його касаційна скарга задоволені не були.

Зміст рішення Суду

Спираючись на ст. 10 Конвенції, п. Бакс стверджував, що засудження його за заподіяння образи було порушенням права на свободу вираження поглядів. Заявник також вказував на порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції, яке виявилось у неналежній відповіді судів на аргументи заявника стосовно порушення ст. 10 Конвенції.

Суд дійшов висновку про те, що засудження заявника було втручанням у його право на свободу вираження поглядів. Це втручання було передбачено національним законодавством та відповідало законній цілі, а саме захисту репутації п. Н.С. Суду залишалось вирішити, чи було втручання «необхідним у демократичному суспільстві».

Суд відзначив, що відповідне твердження, зважаючи на його контекст, має розглядатися як оціночне судження. Втім Суд нагадав, що навіть якщо висловлювання є, за своєю суттю, оціночним судженням, воно має ґрунтуватися на достатній фактичній основі. І якщо такого підґрунтя немає, то висловлювання слід вважати надмірним.

Заявник зазначав, що він спирався у своїх твердженнях на лист з особистої кореспонденції. Однак Суд вирішив, що відповідний лист, зважаючи на відсутність у ньому дати та підпису, не був надійним

джерелом. Особливо якщо брати до уваги суперечливі коментарі заявника щодо походження цього листа.

Суд також оцінив інші документи, що були свого часу подані заявником до національних судів для підтвердження своєї позиції. Національні суди дійшли висновку, що жоден з відповідних документів не містив даних, які б дозволили заявнику викласти таке твердження: «Н.С. підозрювали у налагодженні контактів з представниками організованої злочинності, зокрема у США». Суд, зі свого боку, погодився із національними судами у висновку про відсутність у заявника підстав для наведеного міркування.

Відповідні твердження про п. Н.С. торкалися питання загального значення, адже загалом книга «Викриття» стосувалася сфери «паралельного фінансування».

Втім Суд дійшов висновку про те, що інтерес заявника у поширенні відповідних заяв не перевершив безперечне право п. Н.С. на захист честі та ділової репутації. Суд зважив, що заявник цілком вільно міг зробити свій внесок у вільну громадську дискусію стосовно проблем, котрі описані у книзі «Викриття». І для цього не було необхідності стверджувати, що п. Н.С. «підозрювали у налагодженні контактів з представниками організованої злочинності, зокрема у США».

Тому, Суд постановив, що були «належними та достатніми» ті підстави, які національні суди навели для їх висновку про те, що заявник зруйнував репутацію Н.С., а відтак, для його засудження.

Насамкінець Суд констатував, що заходи, вжиті до заявника, не були непропорційними до законної цілі, яка ставилася, з огляду на зміст тверджень заявника та на помірний характер застосованого до нього покарання. Тому Суд постановив, що ст. 10 Конвенції порушена не була.

Суд зауважив, що національні суди чітко не відповіли на аргументи заявника стосовно порушення ст. 10 Конвенції. Втім, проаналізувавши

мотивувальні частини рішень національних судів, Суд дійшов висновку про безпідставність тверджень заявника щодо недостатності аргументів у цих рішеннях. Хоча Суд і додав, що було б краще, якби у рішеннях містилося більш розгорнуте обґрунтування позиції судів стосовно ст. 10 Конвенції. Відтак Суд постановив про відсутність порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції